

Felix indiget amicis

Felix indiget amicis

*Studia z dziejów kultury duchowej i intelektualnej
średniowiecza ofiarowane*

Profesorowi Krzysztofowi Ożogowi

pod redakcją
Wojciecha Świebody
i Macieja Zdanka

h~~o~~mini

Recenzje wydawnicze:

Dr hab. WOJCIECH MROZOWICZ, UWrocław
Prof. dr hab. JERZY SPERKA, UŚląsk

Redakcja:

MICHAŁ TOMASZ GRONOWSKI OSB

Korekta:

ELŻBIETA WIATER

Opracowanie graficzne i skład:

JAN NIEĆ

ISBN 978-83-7354-619-6

Liczba arkuszy: 13

Wydanie 1: Kraków 2016

Marka Homini jest częścią
Wydawnictwa Benedyktynów Tyniec

© Copyright for this edition by Tyniec Wydawnictwo Benedyktynów
ul. Benedyktyńska 37, 30-398 Kraków
tel.: +48 (12) 688-52-90, fax: +48 (12) 688-52-91
e-mail: zamowienia@tyniec.com.pl
www.tyniec.com.pl

Druk i oprawa:

Tyniec Wydawnictwo Benedyktynów
druk@tyniec.com.pl

Spis treści

Wstęp	9
Wykaz skrótów.	11
<i>Tomasz Gałuszka OP</i>	
Tomista inkwizytorem Jan Schwenkenfeld OP i proces beginek świdnickich w 1332 roku	15
Wstęp	15
I. <i>Utrum, si homo non peccasset, nichilominus Christus incarnatus fuisset?</i>	18
II. <i>Utrum in Christo sit esse duplex?</i>	25
III. <i>Utrum Christus crucem secum in coelum assumpsit?</i>	32
Zakończenie	39
<i>Anna Zajchowska</i>	
Na marginesie. Nieznane świadectwo pobytu Jana Kapistrana w Krakowie?	43
Wstęp	43
I. <i>Raputra viri ... Cracovie predicantis.</i>	47
II. <i>Raptura ... Iohannis de Capistrano</i>	56
III. <i>viri sancti ... nuper Cracovie predicantis</i>	76
Podsumowanie	78
Aneks	79
<i>Grzegorz Klebowicz</i>	
Wezwania kościołów parafialnych w średniowiecznej diecezji przemyskiej	89
<i>Waldemar Bukowski</i>	
„Nos autem gloriari oportet in Cruce Domini” Średniowieczne statuty prebendarzy Kaplicy Świętokrzyskiej w katedrze krakowskiej z lat około 1473–1509 (1562)	129
Aneks	139

Karol Nabiałek

Bractwo klasztoru św. Katarzyny z Góry Synaj w miastach polskich (Żarnowiec, Sienno, Wieluń).	165
Uwagi wstępne	165
I. Geneza bractwa klasztoru św. Katarzyny z Góry Synaj	168
II. Misja przedstawicieli klasztoru św. Katarzyny z Synaju w Królestwie Polskim. Formalne podstawy upowszechniania bractwa	178
III. Bractwa klasztoru św. Katarzyny z Góry Synaj w miastach polskich	180
Uwagi podsumowujące	194

Artur Chojnacki

Beneficja Uniwersytetu Krakowskiego Analiza tytułów prawnych (do 1440 r.)	197
I. Uposażenie Uniwersytetu Krakowskiego do 1440 r.	197
II. Inkorporacja	204
III. Prawo patronatu	211
IV. Bierne prawo patronatu (czyli bierne prawo prezenty)	220
Podsumowanie	227

Dagmara Wójcik-Zega

„Codex legum venerabilis communitatis Collegii Maioris”. Studium kodykologiczno-źródłoznawcze księgi statutów Kolegium Większego Uniwersytetu Krakowskiego (Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego, rękopis 68).	231
Wstęp	231
I. Powstanie i dzieje rękopisu statutów	234
II. Przemiany prawodawstwa kolegialnego w świetle danych z rękopisu statutów	252
III. Wydanie statutów przez Józefa Szujskiego w świetle autopsji rękopisu	267
Zakończenie	269

Wojciech Świeboda

Na tropie średniowiecznych rękopisów

Wydziału Prawa Uniwersytetu Krakowskiego	277
Wstęp	277
I. Zarys dziejów biblioteki Wydziału Prawa.	281
II. Katalogowanie rękopisów	289
III. Metoda poszukiwań rękopisów z biblioteki <i>Collegii Iuridici</i>	292
IV. Rękopisy biblioteki Wydziału Prawa	304
Podsumowanie	317

Maciej Zdanek

Uniwersytet Krakowski wobec własnej przeszłości w XV

i na początku XVI wieku. Stan i perspektywy badań 319

Patrycja Gąsiorowska

Średniowieczni i wczesnonowożytni medycy

w Polskim Słowniku Biograficznym. 361

Wykaz rozpraw doktorskich

– promotor Prof. dr hab. Krzysztof Ożóg. 387

Sicut Philosophus dicit in IX Ethicorum: „Felix indiget amicis”, non quidem propter utilitatem, cum sit sibi sufficiens; nec propter delectationem, quia habet in seipso delectationem perfectam in operatione virtutis; sed propter bonam operationem, ut scilicet eis beneficiat, et ut eos inspiciens benefacere delectetur, et ut etiam ab eis in benefaciendo adiuvetur.

TOMASZ Z AKWINU, *Summa Theologiae*,
Pars I^a-II^{ae}, q. 4, a. 8, resp.

Jak mówi Filozof w IX księdze Etyki: „Człowiek szczęśliwy potrzebuje przyjaciół”, aczkolwiek nie dla własnej korzyści, gdyż wystarcza sam sobie, ani dla przyjemności, gdyż znajduje doskonałą przyjemność w samym sobie, działając zgodnie z wymogami cnoty, lecz dla dobrego działania, mianowicie aby czynić im dobro, aby przyglądać się, jak oni czynią dobro, a także, by korzystać z ich pomocy w dobrych czynach.

TOMASZ Z AKWINU, *Traktat o szczęściu. Summa teologii I-II*, q. 1-5,
przełożył i opracował W. Galewicz, Kęty 2008, s. 100.

Zebrane w niniejszej książce teksty ofiarowujemy Panu Profesorowi Krzysztofowi Ożogowi w 60. rocznicę Jego urodzin. Zainteresowania i wysiłek badawczy Profesora skoncentrowany na epoce średniowiecza, dziejach Kościoła, kultury religijnej i intelektualnej, zwłaszcza Uniwersytetu Krakowskiego i zakonów, zaowocowały znakomitym dorobkiem. Obejmuje on bardzo różnorodne formy: od studiów źródłowych, artykułów problemowych i biogramów, po monografie i artykuły syntetyzujące stan badań. Prace te cechuje troska o precyzję słowa, staranne dokumentowanie wywodu, dążenie do integracji badań historyków z osiągnięciami kodykologów, filologów, historyków filozofii i teologii. Niemniej ważny jest także Jego sposób uprawiania zawodu, na który składają się badawcza akrybia i pracowitość, szacunek dla poprzedników i otwarcie na nowe propozycje, a równocześnie rozważa i życzliwość. Profesor z zamiłowaniem łączy pasję naukową z dydaktyką, co zawsze przyciągało i nadal przyciąga do Niego liczne grono uczniów.

Osobowość Profesora sprawiła, że prowadzone przez Niego seminarium doktorskie nabrało cech szczególnych. Uczyło rudymentów rzetelnego warsztatu historycznego, badawczej samodzielności, ale także wzajemnej współpracy. Profesor nigdy nie narzucał uczniom tematów rozpraw. Zarysowujący się spójny krąg podejmowanej problematyki był tyleż efektem mądrego rozpoznawania potrzeb i stawiania wymagań, co samoistnego oddziaływania Jego prac i fascynacji. Niezmienną cechą podejścia Profesora do uczniów był szacunek, zrozumienie i pomoc nie tylko w sprawach naukowych, ale i życiowych. Stąd też wielu z nas widziało i widzi w Profesorze nie tylko mentora naukowego, lecz także osobę, na której przyjazne słowo, życzliwą radę i bezinteresowne wsparcie zawsze możemy liczyć. Staraliśmy się przejmować tę postawę. Dla wielu z nas seminarium stało się zarówno miejscem formacji intelektualnej, jak i wspólnotą koleżeńską i przyjacielską. Więzy, które wówczas powstały, wzmocnione kontaktami zawodowymi, niejednokrotnie i dziś owocują wspólnymi przedsięwzięciami badawczymi czy wzajemną lekturą tekstów. Stąd też odwołanie w tytule niniejszej książki do kwestii św. Tomasza z Akwinu o szczęściu człowieka, które dopełnia się w czynieniu dobra we wspólnocie przyjaciół.

Na tom składają się artykuły wypromowanych przez Profesora doktorów. Dołączają do nas w geście pamięci i wdzięczności Sławomir Pelczar oraz br. Michał T. Gronowski OSB, który zadbał o wydanie książki. Większość z nas przeszła przez seminarium doktorskie Profesora i pierwsze kroki w życiu naukowym stawiała pod Jego opieką. Otoczył nią także Grzegorz Klebowicz, doprowadzając do końca procedurę doktorską po tragicznej śmierci dotychczasowego promotora – Profesora Janusza Kurtyki. W roli promotora wystąpił wreszcie wobec swego kolegi mediewisty Waldemara Bukowskiego, ucznia Profesorów Józefa Mitkowskiego i Jerzego Wyrozumskiego. Niniejszy tom dedykujemy Profesorowi z poczuciem wdzięczności i uznania, dołączając najlepsze życzenia.

Autorzy

Wykaz skrótów

- AACz – Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. ks. Walentego Patykiewicza
- AAL – Archiwum Archidiecezjalne Lubelskie
- AAPrz – Archiwum Archidiecezjalne w Przemyślu
- ABMK – „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”
- ADLOP – „Archiwum do Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce”
- ADWł – Archiwum Diecezjalne we Włocławku
- AGAD – Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie
- AGZ – *Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tzw. bernardyńskiego we Lwowie, t. 1–25, Lwów 1868–1935*
- AKMK – Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie
- AR – *Acta rectoralia almae Universitatis Studii Cracoviensis inde ab anno MCCCCLXIX continens annos 1469–1537, t. 1, ed. W. WISŁOCKI, Cracoviae 1893–1897; t. 2: continens annos 1536–1580, ed. S. ESTREICHER, Cracoviae 1909*
- AUJ – Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie
- BJ – Biblioteka Jagiellońska w Krakowie
- BP – *Bullarium Poloniae, t. 1–7, ed. et cur. I. SUŁKOWSKA-KURAŚ, S. KURAŚ, coop. M. KOWALCZYK, P. SZCHANIECKI OSB, J. SMOŁUCHA, P. STANKO, A. i H. WAJS, Romae–Lublin 1982–2006*
- BPAU/PANKr – Biblioteka Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie

- CA sup. 1441–1450 – *Cracovia artificum. Supplementa. Teksty źródłowe do dziejów kultury i sztuki z archiwaliów kurialnych i kapitulnych w Krakowie 1441–1450*, wybrał i oprac. B. PRZYBYSZEWSKI, Kraków 1993
- CA sup. 1462–1475 – *Cracovia artificum. Supplementa 1462–1475. Komentarz*, wybrał i oprac. B. PRZYBYSZEWSKI, Kraków 2000
- CA sup. 1451–1460 – *Cracovia artificum. Supplementa. Teksty źródłowe do dziejów kultury i sztuki z archiwaliów kurialnych i kapitulnych w Krakowie 1451–1460*, wybrał i oprac. B. PRZYBYSZEWSKI, Kraków 2001
- Catalogus BJ – *Catalogus codicum manuscriptorum medii aevi Latinorum, qui in Bibliotheca Jagellonica Cracoviae asservantur*, t. 1–10, comp. M. KOWALCZYK, A. KOZŁOWSKA, M. MARKOWSKI, L. NOWAK, A. SOBAŃSKA, R. TATARZYŃSKI, S. WŁODEK, G. ZATHEY, W. ZEGA, M. ZWIERCAN, Wratislaviae 1980–Cracoviae 2012
- CDUC – *Codex diplomaticus Universitatis Studii Generalis Cracoviensis*, t. 1–5, Cracoviae 1870–1900
- CUC – *Conclusiones Universitatis Cracoviensis ab anno 1441 ad annum 1589*, wyd. H. BARYCZ, Kraków 1933 (PAU. Archiwum Komisji do Dziejów Oświaty i Szkolnictwa w Polsce, 2)
- Dzieje UJ, t. 1 – *Dzieje Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1364–1764*, t. 1, red. K. LEPSZY, Kraków 1964
- EK – *Encyklopedia Katolicka*, t. 1–20, Lublin 1973–2014
- KDM – *Kodeks dyplomatyczny Małopolski*, t. 1–4, wyd. F. PIEKOSIŃSKI, Kraków 1876–1905 (Monumenta Medii Aevi Historica, 3, 9, 10, 17)
- KUL – *Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II*
- LBDł – *Joannis Długossii senioris canonici Cracoviensis Liber beneficiorum dioecesis Cracoviensis*, t. 1–3, [w:] *Joannis Długossii senioris canonici Cracoviensis Opera omnia*, t. 7–9, ed. A. PRZEZDZIECKI, Cracoviae 1863–1864
- LBUJ – J. MICHALEWICZ, M. MICHALEWICZOWA, *Liber beneficiorum et benefactorum Universitatis Iagellonicae in saeculis XV–XVIII*, t. 1: Fun-

dationes pecuniariae Universitatis Iagellonicae in saeculis XV–XVIII; t. 2: De beneficiorum Universitatis Iagellonicae decimis, columbationibus, missalibus, mensalibus clericaturisque XV–XVIII saec., Kraków 1999 (Z prac Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego, seria D, vol. 1–2)

Metryka UK – *Metryka Uniwersytetu Krakowskiego z lat 1400–1508. Biblioteka Jagiellońska rkp. 258*, wyd. A. GAŚSIOROWSKI, T. JUREK, I. SKIERSKA przy współp. R. GRZESIKA, t. 1: *Tekst*, t. 2: *Indeksy*, Kraków 2004

MPH – *Monumenta Poloniae Historica*, t. 1–6, Lwów–Kraków 1864–1893

MPV – *Monumenta Poloniae Vaticana*, t. 1–10, Cracoviae 1913–2002

NP – „*Nasza Przeszłość*”

PSB – *Polski Słownik Biograficzny*, t. 1–50, Kraków–Warszawa–Kraków 1935–2015

SHGWK – *Słownik historyczno-geograficzny województwa krakowskiego w średniowieczu*, cz. 1–4, red. J. WIŚNIEWSKI, A. GAŚSIOROWSKI, F. SIKORA, W. BUKOWSKI, Wrocław–Kraków 1986–2014

SPPP – *Starodawne Prawa Polskiego Pomniki*, t. 1–12, Warszawa–Kraków 1856–1921

UJ – Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Urzednicy wielkopolscy XII–XV w. – *Urzednicy wielkopolscy XII–XV wieku. Spisy*, oprac. M. BIELIŃSKA, A. GAŚSIOROWSKI, J. ŁOJKO, red. A. GAŚSIOROWSKI, Wrocław 1985

Urzednicy małopolscy XII–XV w. – *Urzednicy małopolscy XII–XV wieku. Spisy*, oprac. J. KURTYKA, T. NOWAKOWSKI, F. SIKORA, A. SOCHACKA, P. K. WOJCIECHOWSKI, B. WYROZUMSKA, red. A. GAŚSIOROWSKI, Wrocław 1990

Urzednicy centralni i nadworni Polski XIV–XVIII w. – *Urzednicy centralni i nadworni Polski XIV–XVIII wieku. Spisy*, oprac. K. CHŁA-

POWSKI, S. CIARA, Ł. KĄDZIELA, T. NOWAKOWSKI, E. OPALIŃSKI,
G. RUTKOWSKA, T. ZIELIŃSKA, red. A. GAŚSIOROWSKI, Kórnik 1992

Wypisy Wawel 1440–1500 – *Wypisy źródłowe do dziejów Wawelu z archiwaliów kapitulnych i kurialnych krakowskich 1440–1500*, wybrał i oprac. B. PRZYBYSZEWSKI, Kraków 1960 (Źródła do dziejów Wawelu, 3)

Wypisy Wawel 1501–1515 – *Wypisy do dziejów Wawelu z archiwaliów kapitulnych i kurialnych krakowskich 1501–1515*, wybrał i oprac. B. PRZYBYSZEWSKI, Kraków 1965 (Źródła do dziejów Wawelu, 4)

Wypisy Wawel 1516–1525 – *Wypisy źródłowe do dziejów Wawelu z archiwaliów kapitulnych i kurialnych krakowskich 1516–1525*, wybrał i oprac. B. PRZYBYSZEWSKI, Kraków 1970 (Źródła do dziejów Wawelu, 5)

Wypisy Wawel 1530–1535 – *Wypisy źródłowe do dziejów Wawelu z archiwaliów kapitulnych i kurialnych krakowskich 1530–1535*, wybrał i oprac. B. PRZYBYSZEWSKI, Kraków 1986 (Źródła do dziejów Wawelu, 9/2)

ZDM – *Zbiór dokumentów małopolskich*, wyd. S. KURAŚ, I. SUŁKOWSKA-KURASIOWA, cz. 1–8, Kraków 1962–Wrocław 1975

ZDKK – *Zbiór dokumentów katedry i diecezji krakowskiej*, wyd. S. KURAŚ, cz. 1–2, Lublin 1965–1973

ZNUJ – „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego”